LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
Teisės akto projekto lydraštis
2026-10-12 Nr. G-10491

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, tel.: +370 5 273 5673, +370 706 80 501,
el. p. kam@kam.lt, elektroninio pristatymo dėžutės adresas 188602751.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602751

Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2026- Nr. 12-01-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija (toliau – Krašto apsaugos ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 346 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo įsigyjant Lietuvos kariuomenei skirtas šarvines liemenes“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 straipsnio 5 dalies nuostatomis, užtikrinti Lietuvos Respublikos esminių (gyvybinių) nacionalinio saugumo interesų apsaugą priimant sprendimą, kad egzistuoja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės, todėl Gynybos resursų agentūrai prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – perkančioji organizacija) atliekant Lietuvos kariuomenei (toliau – LK) skirtų šarvinių liemenių (toliau – karinė įranga) pirkimą iš Lietuvos Respublikoje veikiančios (įsteigtos) šarvinių liemenių gamintojos UAB „Safariland Lithuania“ yra būtina netaikyti Įstatymo nuostatų.

Nutarimo projektu siekiama užtikrinti Lietuvos Respublikos esminius (gyvybinius) nacionalinio saugumo interesus – apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai, euroatlantinės bendrijos gyvybingumą ir vieningumą, todėl privalu stiprinti Lietuvos gynybinę galią.

Esminiai (gyvybiniai) Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai, kuriuos siekiama apsaugoti atliekant šį šarvinių liemenių (toliau – karinė įranga), pirkimą, yra apibrėžti Nacionalinio saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“, (toliau – Nacionalinio saugumo strategija) 11 punkte, detalizuojami 31 punkte ir 32.5, 32.8 papunkčiuose.

Nacionalinio saugumo strategijos 11 punkte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai yra valstybės suverenumas, teritorijos vientisumas (11.1 papunktis), taika ir saugi aplinka valstybės raidai (11.2 papunktis), euroatlantinės bendrijos gyvybingumas ir vieningumas (11.3 papunktis), o tai galima apsaugoti užtikrinant Lietuvos kariuomenės gynybinius pajėgumus ir patikimą aprūpinimą.

Nacionalinės saugumo strategijos 31 punkte nurodoma, kad pagrindinis Lietuvos Respublikos gynybos ramstis yra kariuomenė, todėl jos stiprinimas yra aukščiausias prioritetas, taip pat nurodoma, kad Lietuvos Respublikos geopolitinė situacija reikalauja, kad valstybės gynybai būtų pasirengusios ne tik nacionalinės ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (toliau – NATO) valstybių sąjungininkių pajėgos, bet ir privatus sektorius ir piliečiai.

Nacionalinio saugumo strategijos 32.5 papunktyje nustatytas vienas iš nacionalinių karinių pajėgumų stiprinimo uždavinių – plėtoti aktyvųjį kariuomenės personalo rezervą, kad jis būtų pakankamas karo meto Lietuvos kariuomenės struktūrai užpildyti, tinkamai parengtas ir aprūpintas valstybės ginkluotos gynybos poreikiams užtikrinti, o 32.8 papunktyje nurodoma, kad reikia plėtoti logistikos pajėgumus, užtikrinti tiekimo grandinių saugumą bei atsparumą.

Įgyvendinant nurodytus Nacionalinio saugumo strategijoje nustatytus prioritetus, minėtos karinės įrangos pirkimu siekiamas tikslas – aprūpinti LK šarvinėmis liemenėmis, užtikrinančiomis itin aukštą IV apsaugos lygį pagal Jungtinių Amerikos Valstijų Teisingumo departamento Nacionalinio teisingumo instituto standartą 0101.06 „Šarvų balistinis atsparumas“ (toliau – NIJ 0101.06 standartas), apsaugančiomis nuo konkrečių šaudmenų (grėsmių), nurodytų Lietuvos kariuomenės operacinių reikalavimų dokumente, patvirtintame Lietuvos kariuomenės vado 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. VL-91, kurių NIJ 0101.06 standartas nenurodo atskirai, ir kartu sukurti patikimus Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius nurodytos karinės įrangos gamybos pajėgumus, kuriuos galima būtų nuolat ir be trikdžių LK panaudoti net ir krizės, karo atveju, o karinės įrangos gamybos vietos nebūtų nutolusios nuo jų naudojimo vietos Lietuvoje.

Vadovaudamasi Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, sprendimą, ar egzistuoja SESV 346 (ex 296) straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės ir yra būtina netaikyti šio Įstatymo nuostatų bei kokias tiesiogiai su karine įranga susijusias paslaugas būtina įsigyti siekiant apsaugoti esminius valstybės saugumo interesus, priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įvertinusi Krašto apsaugos ministerijos pagrindimą.

Krašto apsaugos ministerijos vertinimu, toliau nurodytos išskirtinės aplinkybės pagrindžia SESV 346 (ex 296) straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos išimties taikymą nagrinėjamu atveju.

Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2017 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. V-794 „Dėl Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos nuostatų ir struktūros tvirtinimo“, 7 punkte nustatyta, kad Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos paskirtis – valstybės gynybai reikalingos ginkluotės ir kitų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimas ir valdymas.

Perkančioji organizacija, įgyvendindama šią savo paskirtį, siekia įsigyti nurodytą karinę įrangą vadovaudamasi Įstatymo 1 straipsnio 5 dalies išimtimi, nes pirkimą atliekant Įstatymo nustatyta tvarka nebūtų įmanoma atsirinkti konkretaus gamintojo, gaminančio specializuotą aukšto apsaugos lygio įrangą. Būtent konkretaus gamintojo pasirinkimu yra sukuriama atspari ir patikima šarvinių liemenių gamybos ir tiekimo grandinė.

Remiantis 2006 m. gruodžio 7 d. Europos Komisijos aiškinamuoju komunikatu dėl Sutarties 296 straipsnio taikymo viešiesiems pirkimams gynybos srityje Nr. KOM (2006)779 (toliau – aiškinamasis komunikatas), valstybės narės yra atsakingos už savo saugumo interesų nustatymą ir apsaugą, taigi, SESV 346 (ex 296) straipsnyje numatyta išimtinė teisė ir nuo Europos Sąjungos teisės leidžianti nukrypti nuostata gali būti taikoma, kai Europos Sąjungos teisės normų laikymasis gali pakenkti valstybės gyvybiniams saugumo interesams.

Šiuo atveju perkančiosios organizacijos įsigyjama karinė įranga yra tiesiogiai susijusi tiek su 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintame Ginklų, amunicijos ir karinių medžiagų sąraše (toliau – Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintas sąrašas), tiek su Bendrajame karinės įrangos sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1216 „Dėl Bendrojo karinės įrangos sąrašo patvirtinimo“, (toliau – Bendrasis sąrašas) numatyta karine įranga, todėl patenka į SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo sritį, taip pat minėtos karinės įrangos pirkimas atliekamas laikantis visų kitų SESV 346 straipsnio taikymo sąlygų, t. y. pirkimu siekiama apsaugoti Lietuvos Respublikos esminius (gyvybinius) saugumo interesus,

pirkimas yra ypač svarbus Lietuvos Respublikos kariniams pajėgumams, pirkimas nekenkia gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos Europos Sąjungos vidaus rinkoje sąlygoms.

Taip pat Europos Komisija, kaip ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas byloje Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką (Nr. C-187/16), yra pažymėjusi, kad ši SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta išimtis gali būti aiškinama tik siaurai, nuodugniai įvertinus, ar pirkimas atitinka visas SESV 346 straipsnio taikymo sąlygas. Valstybė narė, norėdama remtis SESV 346 straipsniu, turi pateikti įrodymus, kad minėtos išimties taikymas neperžengia minėto straipsnio taikymo ribų, ir įrodyti, kad išimties taikymas yra būtinas jos gyvybiniams interesams apsaugoti. Europos Komisijos teigimu, perkančiosios organizacijos turi įvertinti:

1. gyvybinį saugumo interesą, kurį siekiama apsaugoti;

2. ryšį tarp šio saugumo intereso ir konkretaus viešojo pirkimo sprendimo;

3. priežastis, kodėl šiuo konkrečiu atveju šiam gyvybiniam saugumo interesui apsaugoti būtina netaikyti viešojo pirkimo direktyvos.

Atsižvelgiant į Europos Komisijos aiškinamajame komunikate nurodytus kriterijus, aptariamas karinės įrangos įsigijimas visiškai atitinka SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkto sąlygas.

1. Gyvybinis saugumo interesas, kurį yra siekiama apsaugoti

Šios išimties taikymu yra siekiama apsaugoti esminį valstybės gyvybinį saugumo interesą – stiprinti LK kovinę galią atsižvelgiant į saugumo situaciją regione, tai lemia poreikį imtis skubių veiksmų, norint aprūpinti LK šarvinėmis liemenėmis, apsaugančiomis karių gyvybes ir užtikrinančiomis saugumą.

Rusijos Federacijos plataus masto agresija prieš Ukrainą, Baltarusijos Respublikos karinė integracija su Rusijos Federacija, kitų autoritarinių valstybių agresyvi laikysena, toliau blogėjanti saugumo situacija regione ir pasaulyje reikalauja greitesnio po 2014 m. įvykių jau prasidėjusio LK gynybos potencialo augimo, efektyvesnio atgrasymo ir pasirengimo kartu su sąjungininkais užtikrinti šalies gynybą. Daug dėmesio skiriama spartesnei gynybos pajėgumų plėtrai ir su ja susijusiai LK modernizacijai, parengties didinimui, karinių vienetų personalo komplektavimui.

Vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje (Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką (Nr. C-187/2016) pateiktais išaiškinimais, kiekviena valstybė narė yra išimtinai atsakinga už savo nacionalinį saugumą ir tik jai palikta teisė apsibrėžti, ką ji laikys esminiais saugumo interesais, kurie nebūtinai turi būti vienodi Europos mastu ir gali skirtis, dėl, pavyzdžiui, geografinių ar istorinių priežasčių. Būtent valstybėms narėms suteikta laisvė savo nuožiūra spręsti, kaip apsaugoti savo esminius saugumo interesus. Pačios valstybės narės turi apibrėžti savo gyvybinius interesus ir nustatyti pareigą juos saugoti.

Šiuo atveju įsigyjamos šarvinės liemenės yra bazinė kario asmeninės apsaugos priemonė, apsauganti gyvybę, sumažinanti karių žūčių ir sunkių sužeidimų riziką, todėl tiesiogiai prisideda prie nacionalinio saugumo strategijos tikslo įgyvendinimo – tvirtos ir pajėgios gynybinės sistemos kūrimo, stiprinant ginkluotąsias pajėgas, aprūpinant NATO standartus atitinkančia ekipuote.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2024 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 558 „Dėl Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymo įgyvendinimo“ patvirtino Ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, svarbių prioritetiniams Lietuvos kariuomenės pajėgumams vystyti, sąrašą. Šio sąrašo 3.6 papunktyje yra įtraukta ir modernaus kario ginkluotė ir ekipuotė, kuriai ir priklauso siekiama įsigyti karinė įranga.

Karinės įrangos pirkimas iš konkretaus perkančiosios organizacijos nurodyto Lietuvos Respublikoje veikiančio (įsteigto) ūkio subjekto, gaminančio karinę įrangą, atitinka Nacionalinio saugumo strategijos 32.8 papunktyje nurodytą prioritetą kurti trumpas, saugias ir atsparias su gynybos

pajėgumais susijusias tiekimo grandines, kadangi taip sukuriami patikimi Lietuvos Respublikos teritorijoje esantys karinės įrangos gamybos pajėgumai, kuriuos galima būtų nuolat ir be trikdžių LK panaudoti net ir krizės, karo atveju, o karinės įrangos gamybos vieta nebūtų nutolusi nuo karinės įrangos naudojimo vietos Lietuvoje, o tai yra gyvybiškai svarbu karo atveju.

Šiuo atveju karinės įrangos gamybos Lietuvos teritorijoje infrastruktūra sutrumpina logistiką, suteikia galimybę perkančiajai organizacijai užtikrinti nuolatinę ir patikimą karinės įrangos tiekimo techninę kontrolę. Tai užtikrins tiesioginę perkančiosios organizacijos vykdomą kontrolę vietoje ir leis greitai ir operatyviai spręsti iškilusius techninius klausimus.

Europos Komisijos ir vyriausiojo įgaliotinio paskelbtame 2023 m. birželio 20 d. bendrame komunikate Nr. JOIN/2023/20 „Europos ekonominio saugumo strategija“ (toliau – Bendrasis komunikatas) yra akcentuojama saugių ir patikimų tiekimo grandinių svarba, taip pat nurodoma, kad Europos Komisija ir valstybės narės turi analizuoti ir kurti naujas, atsparias ir patikimas tiekimo grandines, ypatingą dėmesį skirdamos svarbiausių prekių tiekimui, o apsirūpinimas itin veiksmingomis karinės paskirties priemonėmis, apsaugančiomis karių gyvybes, kartu sukuriant Lietuvos teritorijoje veikiančią tokio aukšto apsaugos lygio, kokio LK apskritai niekada nebuvo turėjusi, šarvinių liemenių gamybos ir tiekimo grandinę, neabejotinai patenka į Bendrajame komunikate nurodytų prekių kategoriją.

Apibendrinant pažymėtina, kad dėl didėjančių grėsmių kilusios būtinybės skubiai stiprinti LK pajėgumus įsigyjama karinė įranga prisidėtų prie Lietuvos Respublikos ir visos Europos Sąjungos rytinės sienos saugumo stiprinimo.

2. Ryšys tarp šio saugumo intereso ir konkretaus viešojo pirkimo sprendimo

Siekiant užtikrinti esminių nacionalinio saugumo interesų apsaugą būtina stiprinti LK gynybos pajėgumus karine įranga (šarvinėmis liemenėmis), kuri yra bazinė kario asmeninės apsaugos priemonė, apsauganti gyvybę, sumažinanti karių žūčių ir sunkių sužeidimų riziką, todėl tiesiogiai prisideda prie šio saugumo tikslo įgyvendinimo – tvirtos ir pajėgios gynybinės sistemos kūrimo. Perkančioji organizacija ketina įsigyti ne mažiau kaip 12 000 šarvinių liemenių komplektų.

Kartu su šiuo Krašto apsaugos ministerijos pagrindimu teikiamoje LK šarvinės liemenės techninėje specifikacijoje (pridedama), kuriai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 10^2 straipsnio 1 dalimi, yra suteikta krašto apsaugos sistemos tarnybinio naudojimo informacijos (toliau – KAS TNI) žyma, nustatyti reikalavimai patvirtina, kad perkančiosios organizacijos ketinama įsigyti karinė įranga visiškai atitinka tiek LK, tiek ir NATO keliamus techninius reikalavimus tokiai įrangai. Pažymėtina, kad pagal Krašto apsaugos sistemos tarnybinio naudojimo informacijos administravimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. V-963 „Dėl Krašto apsaugos sistemos tarnybinio naudojimo informacijos administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas), 13 punktą, techninėje specifikacijoje pateikiamos KAS TNI atskleidimas gali pakenkti valstybės saugumo ir gynybos interesams, todėl šios informacijos gavėjas turi užtikrinti, kad ši informacija būtų teikiama ir prieinama tik asmenims, kuriems vykdant tarnybines funkcijas būtina su ja dirbti ar susipažinti, ir administruojama laikantis Tvarkos apraše nustatytos KAS TNI administravimo tvarkos.

Šarvinių liemenių gamyba Lietuvoje užtikrina patikimesnį ir greitesnį LK karių aprūpinimą apsaugos priemonėmis, ypač krizių ar mobilizacijos metu, kai gali sutrikti tarptautinės tiekimo grandinės. Lietuvoje vykdoma gamyba taip pat sudaro galimybes pritaikyti įrangą pagal Lietuvos kariuomenės poreikius, užtikrinti operatyvesnį jos priežiūros ir atnaujinimo procesą. Kartu stiprinamas civilinio ir karinio sektoriaus bendradarbiavimas.

Pažymėtina, kad visi šarvinių liemenių gamybos etapai vyks Lietuvoje (tiek tekstilinės dalies, tiek minkštosios ir kietosios balistinės dalies). Šarvinės liemenės komplektas (tekstiliniai apvalkalai, papildomos apsaugos elementai – kaklo, pečių, žastų, kirkšnių ir balistinė apsauga (kietos balistinės plokštės ir minkšti balistiniai paketai) gaminami Lietuvos teritorijoje. Naudojamos išimtinai tik Europos Sąjungos, Jungtinių Amerikos Valstijų žaliavos.

Perkančioji organizacija, rengdamasi nurodytos karinės įrangos pirkimui, pagal Lietuvos kariuomenės iškeltus reikalavimus vertino prieinamą informaciją apie Lietuvos ūkio subjektų, veikiančių balistinės apsaugos priemonių srityje, galimybes pagaminti Lietuvos kariuomenės poreikius atitinkančias šarvines liemenes, įskaitant reikalavimus modeliui, konstrukcijai, komplektacijai ir balistinės apsaugos lygiui. Vertinimo metu buvo analizuojami duomenys apie Lietuvoje potencialių rinkos dalyvių gaminamus gaminius, jų gamybos apimtis Lietuvoje, vertinamos technologinės ir atitikties balastiniams standartams galimybės bei ankstesnis dalyvavimas pirkimuose. Nustatyta, kad realius gamybinius pajėgumus turi ir savarankiškai pilnos komplektacijos šarvines liemenes, atitinkančias Lietuvos kariuomenės poreikius, galėtų pagaminti UAB „Safariland Lithuania“, bendradarbiaudama su Lietuvoje kietąsias balistines plokštes gaminančia UAB „Kovo šarvai“, o kitų veikiančių šarvinių liemenių gamintojų, galinčių užtikrinti viso komplekso gamybą regione pagal Lietuvos kariuomenės poreikius, šiuo metu nėra. Analizuojant nustatyta, kad Lietuvoje kietąsias balistines plokštes, atitinkančias Lietuvos kariuomenės poreikius, gamina tik UAB „Kovo šarvai“.

Minkštosios balistinės apsaugos komponentus Lietuvoje gali gaminti dar keli kiti ūkio subjektai, tačiau jų turimi pajėgumai orientuoti į mažos apimties gamybą ir nėra pakankami Lietuvos kariuomenės poreikiui užtikrinti, dar vienas tiekėjas vykdo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklą šioje srityje, tačiau šiuo metu nevykdo gamybos. Pažymėtina, kad, įvertinus pagrindime nurodytą skubų poreikį aprūpinti ir stiprinti Lietuvos kariuomenės pajėgumus, užtikrinti nenutrūkstamą tiekimo grandinę, matyti, kad iš kitų Lietuvos tiekėjų tokios apimties sutarties vykdymas Lietuvos kariuomenei reikalingais terminais reikalautų didelių papildomų investicijų, technologijų perdavimo, bandymų ir gamybos validavimo procesų, kurie neabejotinai užtruktų per ilgai ir nebūtų suderinami su būtinybe operatyviai aprūpinti Lietuvos kariuomenę reikiama karine įranga.

UAB „Safariland Lithuania“ yra Lietuvoje veikianti ir šarvines liemenes gaminanti įmonė, turinti visus būtinus technologinius ir gamybinius pajėgumus, galinti užtikrinti gaminių projektavimą, siuvimą, komplektavimą ir integraciją su Lietuvoje gaminamomis balistinėmis plokštėmis. Įmonė turi ilgalaikę balistinės apsaugos gaminių, gamybos patirtį. Šarvines liemenes įmonė gamino Lietuvos policijai, Valstybės saugumo departamentui, Viešojo saugumo tarnybai, Lietuvos policijai, Lietuvos policijos rinktinei „Aras“, Valstybės sienos apsaugos tarnybai, Vadovybės apsaugos tarnybai, įmonė bendradarbiauja su Prancūzijos, Australijos policija, įvairiomis teisėsaugos institucijomis Jungtinėje Karalystėje.

Paminėtina ir tai, kad UAB „Safariland Lithuania“ subtiekėja UAB „Kovo šarvai“ yra sudariusi susitarimą su AB Giraitės ginkluotės gamykla dėl balistinės testavimo įrangos eksploatavimo ir naudojimo jos valdomoje šaudykloje Lietuvos teritorijoje. Tai sudaro sąlygas gamybos proceso metu ir po jo Lietuvoje atlikti vidinius balistinius bandymus, vykdyti nuolatinę gaminių kokybės kontrolę. Tai užtikrina papildomą tiekimo grandinės atsparumą, trumpina kokybės vertinimo ciklus, mažina priklausomybę nuo užsienio bandymų laboratorijų ir eliminuoja poreikį produkciją siųsti testuoti į kitas valstybes. Galimybė Lietuvoje užtikrinti pagrindinių šarvinės liemenės komponentų gamybą, galutinį komplektavimą, balistinių plokščių gamybą, kokybės kontrolę ir balistinius bandymus leidžia sukurti trumpiausią, saugią, atsparią ir nuo išorinių veiksnių kuo mažiau priklausomą tiekimo grandinę, kuri užtikrintų ne tik nepertraukiamą Lietuvos

kariuomenės aprūpinimą šarvinėmis liemenėmis, bet ir nuolatinę produkcijos kokybės kontrolę taikos, krizės ar karo metu.

Pagrindime nurodytas karinės įrangos gamintojas siūs šarvinių liemenių tekstilinius apvalkalus, į kuriuos įdedamos atitinkamo saugos lygio balistinės priemonės (kietos balistinės plokštės, minkšti balistiniai paketai), ir gamins minkštus balistinius paketus. Tuo tarpu kietas balistines plokštes gamins Lietuvos balistinių plokščių gamintoja ir UAB „Safariland Lithuania“ subtiekėja UAB „Kovo šarvai“. Importuojamos bus tik gamybai reikalingos žaliavos, t. y. tekstilė, siūlai, sagtys ir panašiai, taip pat atitinkama gamybai naudojama balistinė žaliava.

Trumpai ir atspariai šarvinių liemenių gamybos ir tiekimo grandinei sukurti ir nepertraukiamai vystyti reikšminga aplinkybė yra tai, kad tik maža dalis minėtos karinės įrangos sudėtinių elementų bus importuojami, kadangi visas ištisas gamybos procesas ir svarbiausių, esminių sudėtinių dalių gamyba (t. y. tekstilinių apvalkalų siuvimas, sukomplektavimas ir kitų minkštų balistinių elementų gamyba) vyks Lietuvos teritorijoje šią veiklą vykdančių ūkio subjektų. Dėl šios priežasties tiekimo grandinė tik labai nedaug liktų priklausoma nuo kitose valstybėse gaminamų komponentų ar užsienio tiekėjų.

Su UAB „Safariland Lithuania“ sudaromoje prekių viešojo pirkimo–pardavimo sutartyje (toliau – Sutartis) bus nustatyti minėtos karinės įrangos gamintojo įsipareigojimai nuolat užtikrinti svarbiausių medžiagų, tarp kurių yra ir balistinės žaliavos, tiekėjų alternatyvas, tam, kad sutrikus vienai žaliavų tiekimo grandinei žaliavos tiekėjas nedelsiant galėtų būti pakeistas kitu. Perkančiajai organizacijai atliekant rinkos tyrimą buvo nustatyta, kad UAB „Safariland Lithuania“ turi keletą alternatyvių tiekėjų, kurie įsipareigoja tiekti Sutarčiai vykdyti reikalingas žaliavas. Be to, vykdant pirkimo procedūras dokumentai, užtikrinantys alternatyvias tiekimo grandines, bus vertinami pakartotinai, o Sutarties vykdymo metu Sutarties nuostatos leis perkančiajai organizacijai nuolatos tikrinti tokio pobūdžio informaciją ir užtikrinti, kad alternatyvios žaliavų tiekimo grandinės būtų prieinamos visą Sutarties vykdymo laiką.

Perkančioji organizacija, rengdamasi nurodytos karinės įrangos pirkimui, nustatė, kad Lietuvoje veikiantis ūkio subjektas UAB „Safariland Lithuania“ turi realius technologinius pajėgumus ir galėtų gaminti ir tiekti nurodytą karinę įrangą. Kiti Lietuvoje veikiantys ūkio subjektai negalėtų pasiūlyti analogiškų palyginamos kokybės prekių, kadangi tokių technologinių galimybių (kai balistinei apsaugai naudojama keramika, taip sumažinant liemenės svorį, palyginti su iš kitų, įprastų medžiagų pagamintų balistinės apsaugos priemonių sudarytos liemenės svoriu) neturi.

Užsienio tiekėjų (gamintojų) pasitelkimas šiuo atveju taip pat nepriimtinas, nes nebūtų sukurtos trumpos, nuo išorės veiksnių įtakos nepriklausomos savarankiškos ir autonominės karinės įrangos gamybos (atnaujinimo), tiekimo grandinės, kad krizės, karo atveju karinės įrangos gamybos (atnaujinimo), teikimo vietos nebūtų nutolusios nuo minėtos karinės įrangos naudojimo vietos Lietuvoje.

Be kita ko, tai reikštų prarastą LK techninę nurodytos karinės įrangos gamybos kontrolę (t. y. gaminant karinę įrangą užsienyje, perkančiosios organizacijos atstovai neturi galimybės ilgą laiką kontroliuoti gamybos vietoje, todėl kontrolė apsiriboja tik dokumentais ar pavieniais vizitais), papildomą logistinę naštą.

Akcentuotina, kad dėl Lietuvos valstybės poreikio turėti autonominę, atsparią, nenutrūkstamą, trumpą ir patikimą karinės įrangos gamybos (atnaujinimo), tiekimo grandinę krizės, karo atveju Lietuvos Respublikos esminiai (gyvybiniai) nacionalinio saugumo interesai negali būti taip pat veiksmingai apsaugoti mažiau laisvą prekybą vidaus rinkoje ribojančiomis priemonėmis.

Taigi, vienintelis būdas tinkamai užtikrinti ir apsaugoti valstybės gyvybinius nacionalinio saugumo interesus yra taikyti Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytą išimtį, perkant karinę įrangą tiesiogiai iš Lietuvos Respublikos teritorijoje tokio pobūdžio įrangą gaminančio ūkio subjekto,

atitinkamai trumpos minėtos karinės įrangos gamybos (atnaujinimo), tiekimo grandinės leis užtikrinti, kad nurodytos karinės įrangos gamyba ir tiekimas Lietuvos teritorijoje būtų patikimas, efektyvus ir nenutrūkstamas net ir karo atveju.

3. Priežastys, kodėl šiuo konkrečiu atveju šiam gyvybiniam saugumo interesui apsaugoti būtina netaikyti viešojo pirkimo direktyvos

Perkančioji organizacija, norėdama apsaugoti nurodytus esminius nacionalinio saugumo interesus bei įvykdyti Nacionalinio saugumo strategijoje nurodytus uždavinius, negali pirkimo atlikti pagal Įstatymo nuostatas.

Atlikus visų Įstatyme nurodytų pirkimo būdų analizę matyti, kad perkant bet kuriuo iš šiuo atveju galimų Įstatyme numatytų pirkimo būdų būtų privaloma skelbti konkursą, kuriame dalyvautų daugelis tiekėjų. Jokios supaprastintos procedūros, nurodytos Įstatymo 19 straipsnyje, arba išimtys, nurodytos Įstatymo 3 straipsnyje, negali būti pritaikytos, nes neatitinka Įstatyme išvardytų sąlygų. Jei perkančiajai organizacijai tektų vadovautis Įstatymo nuostatomis, nesant sąlygų pritaikyti nei vienos iš Įstatymo 3 straipsnio išimčių ar Įstatymo 19 straipsnyje nurodytų supaprastintų procedūrų (pavyzdžiui, neskelbiamų derybų), perkančioji organizacija būtų priversta skelbti konkursą. Vykdant konkursą Įstatymas nenumato galimybės atsirinkti konkrečius gamintojus, todėl pagal šiame pagrindime nurodytus motyvus nustačius ribojimą teikti pasiūlymą visiems tiekėjams ar gamintojams būtų pažeidžiami Įstatymo 6 straipsnyje numatyti lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principai, o tokios pirkimo sąlygos neteisėtos. Vykdant pirkimą pagal Įstatymo nuostatas konkurso būdu, galimai būtų atrinktas tiekėjas, pateikęs ekonomiškai naudingesnį pasiūlymą, tačiau nebūtų apsaugoti šiame pagrindime nurodyti Lietuvos Respublikos esminiai (gyvybiniai) nacionalinio saugumo interesai ir uždaviniai. Taigi vienintelis būdas apsaugoti šiuos nacionalinio saugumo interesus yra Įstatymo 1 straipsnio 5 dalies išimties pritaikymas.

Pažymėtina, kad siekiant užtikrinti valstybės gyvybinius saugumo interesus, nėra teisinės galimybės pasitelkti Įstatymo 44 straipsnyje įtvirtintų tiekimo patikimumo priemonių, kadangi tiek 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičiančios direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB (toliau – Direktyva 2009/81/EB), tiek Įstatymo nuostatos neleidžia perkančiajai organizacijai pirkimo dokumentuose įrašyti reikalavimo pirkimo dalyviui vykdyti įsigyjamos karinės įrangos gamybos ir tiekimo veiklą išskirtinai tik Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Atkreiptinas dėmesys, kad analogiškos priežastys (draudimas pirkimo dokumentuose įrašyti reikalavimą pirkimo dalyviui vykdyti karinės įrangos gamybos ir tiekimo veiklą išskirtinai tik Lietuvos Respublikos teritorijoje) trukdo perkančiajai organizacijai pirkimo dokumentuose nustatyti su šarvinėmis liemenėmis (pirkimo objektu) tiesiogiai susijusius kvalifikacinius, techninius ar sutartinius reikalavimus, kurie galėtų būti susiję su pirkimo dalyvio technologinėmis galimybėmis pagaminti perkančiosios organizacijos poreikius atitinkančią karinę įrangą, užtikrinti IV apsaugos lygį pagal NIJ 0101.06 standartą, perkančiosios organizacijos galimybe vykdyti gamybos kontrolę, gamybos pajėgumų prieinamumu krizės, karo atveju ir panašiai.

Taip pat buvo įvertinta galimybė taikyti ir pramoninį bendradarbiavimą, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatyme, tačiau toks pirkimas neatitinka pramoninio bendradarbiavimo taikymo sąlygų, nurodytų šio įstatymo 8 straipsnyje. Gynybos ir saugumo pramonės įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta, kad norint taikyti pramoninį bendradarbiavimą rinkos analizės duomenys turi pagrįsti, kad tokios prekės Lietuvoje nėra gaminamos. Šiuo atveju pagrindime išsamiai nurodoma, kad vienas patikimas gamintojas yra.

Pažymėtina ir tai, kad pramoninio bendradarbiavimo esmė yra vykdant stambius karinės įrangos pirkimus iš užsienio tiekėjo dėl nacionalinio saugumo priežasčių užtikrinti, kad dalis gamybos ar kitos veiklos, susijusios su Lietuvos kariuomenės poreikiais, būtų atliekama Lietuvos teritorijoje. Šiuo atveju situacija kitokia, nes Sutartis sudaroma su Lietuvos gamintoju, kuris visą produktą Lietuvoje ir gamins.

Papildomai pažymėtina, kad nurodytos karinės įrangos pirkimas atitinka ir formaliuosius SESV 346 straipsnyje nurodytus kriterijus.

Šiuo pirkimu siekiama įsigyti karinė įranga yra įtraukta tiek į Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintą sąrašą (t. y. patenka į minėto sąrašo 14 punkte numatytos įrangos kategoriją), tiek į Bendrąjį sąrašą (t. y. patenka į minėto sąrašo ML13 dalį „Šarvuotoji ar apsauginė įranga, konstrukcijos, komponentai ir priedai“).

Siekiama įsigyti karinė įranga (šarvinė liemenė) patenka į Tarybos sprendimu 255/58 patvirtinto sąrašo 14 punkte numatytos įrangos kategoriją, kadangi tiek liemenių sudėtinės dalys (balistinės plokštės), tiek pačios balistinės medžiagos patenka į Tarybos sprendimu 255/58 patvirtinto sąrašo 14 punktą, numatantį, kad į jį patenka specializuotos dalys ir šiame sąraše nurodytos medžiagos bei jų elementai, kiek jie yra karinio pobūdžio.

Pati šarvinė liemenė, kuri yra kario ekipuotės dalis, atliekanti apsauginę funkciją, yra, be kita ko, susijusi su Tarybos sprendimu 255/58 patvirtinto sąrašo 3 punkte numatyta amunicija, kadangi šarvinė liemenė ir minėta amunicija yra kario aprūpinimo sistemos dalys. Šarvinė liemenė atlieka kario svorio centravimo funkciją ir padeda neprarasti pusiausvyros, todėl be šarvinės liemenės efektyvus amunicijos naudojimas būtų neįmanomas.

Akcentuotina, kad įsigyjama šarvinė liemenė yra individualiosios apsaugos priemonė, skirta kario gyvybiškai svarbiems organams apsaugoti nuo šaunamųjų ginklų ir skeveldrų žalojančio poveikio, vykdant kovines užduotis. Pagal LK keliamus reikalavimus bei operacinį poreikį, ketinamos įsigyti šarvinės liemenės balistinė apsauga (kieta ir minkšta kartu) turi užtikrinti IV apsaugos lygį pagal NIJ 0101.06 standartą. Pažymėtina ir tai, kad šarvinėms liemenėms taikomi kariniai standartai: NATO 2911 STANAG (AEP-2911) standartas, kuriame nustatomi bendri bandymų ir vertinimo metodai, užtikrinantys vienodą apsauginių sistemų (pvz., balistinės apsaugos) testavimą visose NATO valstybėse, STANAG 2920 AEP 3, pagal kurį šarvinės liemenės minkšta balistinė apsauga privalo užtikrinti apsaugą nuo skeveldrų žalojančio poveikio. Šarvinių liemenių balistinės apsaugos gamyboje naudojamos balistikai atsparios medžiagos ir komponentai, kurie apsaugo nuo potencialią grėsmę keliančių šaudmenų:

Kalibras	Šaudmuo
7,62x63mm	M2AP, 10,6g
7,62x54 mm	B32 API, 10,4 g
7,62x51 mm	M80,9,6 g
7,62x 39 mm	API-Bz, 7,7g
5,56x45 mm	SS109,4,0 g

Visi nurodyti šaudmenys yra karinės arba NATO karinių standartų šaudmenų rūšys ir negali būti įsigyjami civilinėje rinkoje, todėl ir apsauga nuo jų yra karinės paskirties. Šarvinė liemenė, atsižvelgiant į jos specifinę karinę paskirtį, laikoma karinio pobūdžio, nes yra specialiai suprojektuota atlaikyti būtent karines balistines grėsmes (pvz., AP, SS109, API bei kitus kariuomenės operaciniuose dokumentuose nurodytus šaudmenis), kurių energija, skvarba ir bandymo standartai viršija civilinės apsaugos reikalavimus.

Kariams skirtos šarvinės liemenės yra specializuota balistinės apsaugos įranga, kuri projektuojama kariniam naudojimui, gaminama pagal karinius standartus, yra skirta apsaugai nuo kovinių ir balistinių grėsmių, integruojama į karių kovinę ekipuotę. Tokie gaminiai nėra bendrosios civilinės paskirties apsaugos priemonės, nes jų techninės charakteristikos, naudojimo paskirtis bei funkcinė integracija yra orientuotos į ginkluotųjų pajėgų veiklą ir poreikį. Todėl šarvinės liemenės atitinka karinio pobūdžio kriterijų, kuris yra esminis Tarybos sprendimu 255/58 patvirtinto sąrašo 14 punkto taikymo elementas.

Pažymėtina, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas byloje Nr. C-615/10 Insinööritoimisto InsTiimi Oy analizavo Tarybos sprendimu 255/58 patvirtinto sąrašo reikšmę bei jo taikymo apimtį, konstatuodamas, kad lemiamas kriterijus, ar gaminys patenka į minėtą sąrašą, yra konkretaus gaminio specifinis karinis pobūdis. Teismas šioje byloje taip pat konstatavo, kad prekė gali būti laikoma karinės paskirties, jeigu ji dėl savo savybių yra specialiai sukurta ir iš esmės skirta kariniams tikslams. Šiuo atveju Nutarimo projekte numatomos karinės įrangos (šarvinių liemenių) balistinė apsauga kariams būtent pagal savo pobūdį yra neatsiejama nuo karinių funkcijų vykdymo, o atsižvelgiant į tai, kad balistinė apsauga yra šarvinių liemenių sudėtinė dalis, minėtos karinės įrangos sudėtinės dalys patenka į Tarybos sprendimu 255/58 patvirtinto sąrašo 14 punktą.

Akcentuotina, kad įsigytos prekės (karinė įranga) bus naudojamos LK ir, esant poreikiui, Ukrainos kariuomenės (būtų teikiamos kaip parama Ukrainai) išimtinai karinėms reikmėms, todėl pirkimas neturės įtakos ne karinės paskirties prekių Europos Sąjungos bendrajai rinkai.

Sutartyje su karinės įrangos gamintoju bus nustatyti šio ūkio subjekto įsipareigojimai, kad iš šios Sutarties gautos pajamos nebus naudojamos ne karinės paskirties prekių (gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams) gamybai, prekybai, kitai ūkinei veiklai, susijusiai su ne karinės paskirties prekėmis (gaminiais, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams).

Pažymėtina, kad Nutarimo projekto derinimo metu pateikti įmonės *NFM Poland Sp. z.o.o*. pasiūlymai nesusiję su Nutarimo projektu, kadangi, įvertinus Ukrainos kariuomenės patirtį, pasikeitė ir LK šarvinių liemenių operacinis poreikis, todėl Nutarimo projekte numatytai karinei įrangai keliami reikalavimai skiriasi nuo anksčiau perkančiosios organizacijos vykdytuose pirkimuose minėtai karinei įrangai keltų reikalavimų. Be to, perkančioji organizacija kreipėsi į kompetentingas institucijas ir gavo išvadas, kad nenustatyta, kad pagrindime nurodyti ūkio subjektai keltų grėsmę nacionalinio saugumo interesams.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, įvertinant pirkimo objekto specifiką, viešųjų pirkimų gynybos srityje reglamentavimą nacionaliniu ir Europos Sąjungos teisės lygiu, reiškiamas įsitikinimas, kad tik pagal Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą išimtį įsigyjant nurodytą karinę įrangą, netaikant Įstatymo reikalavimų, bus sparčiai užtikrintas valstybės gyvybiniams saugumo interesams apsaugoti būtinas LK pajėgų kovinio efektyvumo stiprinimas, taip pat mažinama išorės veiksnių įtaka karo ar kitų krizių atvejais, kadangi Lietuvos teritorijoje būtų savarankiška ir autonominė karinės įrangos gamybos (atnaujinimo), teikimo vieta, kuri nebūtų nutolusi nuo karinės įrangos panaudojimo vietos Lietuvoje, būtų trumpos ir patikimos įrangos gamybos (atnaujinimo), tiekimo grandinės Lietuvos Respublikos teritorijoje krizės, karo atveju, apsaugant esminius Lietuvos valstybės nacionalinio saugumo interesus – valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai bei Lietuvos gynybinės galios užtikrinimą.

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės. Priėmus Nutarimo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebus atliekamas.

Nutarimo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, tačiau numatomas reguliavimas taikant SESV 346 straipsnyje įtvirtintą išimtį.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Nutarimo projektas be pastabų suderintas su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos išvadoje pateiktas pastabas, papildytas pagrindimo 2 punktas ir darbo tvarka suderintas su Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba.

Nutarimo projektą parengė Krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento (direktorė Judita Nagienė, tel. +370 5 273 5545, el. p. judita.nagiene@kam.lt) Teisės taikymo ir atstovavimo skyriaus (vedėjas Sergejus Montvila, tel. +370 5 273 5676, el. p. sergejus.montvila@kam.lt) patarėja Ramunė Švedaitė, tel. +370 5 273 5586, el. p. ramune.svedaite@kam.lt, patarėjas Henrikas Valentukevičius, tel. +370 5 265 7547, el. p. henrikas.valentukevicius@kam.lt ir Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos Karinės įrangos įsigijimų koordinavimo skyriaus vedėja Deimantė Medeikaitė, tel. +370 5 278 5046, el. p. deimante.medeikaite@kam.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 1 lapas.

Krašto apsaugos ministras Robertas Kaunas

Henrikas Valentukevičius, tel. +370 5 265 7547, el. p. henrikas.valentukevicius@kam.lt